

Co statti cun cartels da construcziun en il Grischun?

La regenza respunda ad ina dumonda parlamentara da deputà Beat Deplazes (ps Cuira)

DA MARTIN CABALZAR

■ **Dapi l'onn 2004 examinescha la cumissiun da concorrenza eventualas cunvegnientschas da pretsch per lavurs sin il sector da construcziun. Tenor il deputà socialdemocrat Beat Deplazes è la dimensiun da questas cunvegnas da pretsch unica per il Grischun e per la Svizra. Sur in temp pli lung sajan numnadamain 40 interpresas sa cunvegnidas davart ils preschs en radund 800 projects da construcziun. L'impuls per las examinaziuns da la cumissiun da concorrenza saja stada ina denuncia da sazez d'in interprendider en Val Müstair. Da 2004 fin 2012 è tenor la cumissiun responsabla vegnidas fatgas cunvegnientschas en radund 100 projects da construcziun cun ina summa totala da passa 20 milliuns. Pertutgads sajan stads tant projects privats sco projects dal maun public. L'onn 2013 sajan las examinaziuns da la cumissiun vegnidas extendidas sin l'Engiadina ed en in cas er sin l'entir chantun Grischun. El fratemp sajan praticamain tut las firmas da construcziun da renum e cun sedia en il chantun Grischun involvidas en la procedura, constatescha *Beat Deplazes*.**

Sa referendum ad in artigel en il «Bündner Tagblatt» citescha l'interpellant in anteriur deputà e mainagestiu d'ina firma il suadont: «Ins ha empruvà da reparter cunvegnentamain las lavurs tut tenor la capaciad da las interpresas ed a pretschs che correspundan uschè bain sco pussaivel al martgà.» Tenor Deplazes è quai «nunverdaivel». La finamira da las cunvegnas davart ils pretschs saja numnadamain quella d'eliminar il martgà liber per cuntanscher in gudogn uschè grond sco pussaivel. Uschia funcziunia la dimensiun dal sistem da cunvegnas sco in cartel.

Dumondas criticas a la regenza

Sin fundament dal grond dumber da proceduras currentas ha il deputà socialdemocrat Deplazes, sustegnì da sia fracziun, tschentà intginas dumondas criti-

Il deputà Beat Deplazes (ps Cuira) s'occupa a moda critica cun ils cartels da construcziun en il Grischun. FOTO Y. BÜRKL

cas a la regenza. Ils interpellants vulan vegnir a savair schebain il chantun ha gia survegnì invista da las actas en la procedura e schebain il chantun vegnia a cunvegnir sias enconuschientschas a las vischnancas pertutgadas ed a la publiciad. Vegn il chantun a pretender in'indemnisaziun sche las interpresas inculpadas vegnan sentenziadas? Datti er indizis ch'i han gi lieu cunvegnas da pretsch tar projects da construcziun a Cuira? Plinavant vulan ils interpellants savair tge consequenzas che surpassaments han per las firmas pertutgadas e per la pratica da submitsiun. Concret: «Vegn il chantun a far adattaziuns en ils fatgs da surdada per pudair constatar meglier las cunvegnas davart ils pretschs en l'avegnir? Èsi pussai-

vel da far indicaziuns anonimas en l'administraziun chantunala sch'i dat suspects d'irregularitads e quai senza che las collavuraturas ed ils collavuratur stoppian quintar cun sancziuns.

Manipulà 100 publicaziuns da construcziun

La regenza constatescha ch'il secretariat da la cumissiun da concorrenza ha lantschà ils 30 d'october 2012 in'examinaziun cunter totalmain 17 interpresas da construcziun indigenas, cunter l'Uniun grischuna dals impressaris constructurs sco er cunter in dumber betg numnà da biros d'inschigners. Las examinaziuns che sajan la finala vegnidas divididas per motivs administrativs en 10 proceduras

singulas sajan la finala vegnidas extendidas 2013 sin otg firmas supplementaras e 2015 in'ulteriura giada sin 21 ulteriuras interpresas per part extrachantunales.

En quest connex stettian dus objects d'examinaziun en il center, numnadamain la construcziun auta e bassa en Engiadina Bassa ed en Val Müstair sco era construcziuns da vias sin l'entir territori chantunal. In'emprima decisiun che pertutga la Val Müstair saja vegnida cunvegnida quest fanadur a las partidas da procedura. Tenor la communicaziun da la cumissiun da concorrenza a las medias han las firmas da construcziun localas manipulà tranter 2004 e 2012 passa 100 publicaziuns da construcziun dal maun public e da privats. Da sancziuns saja dentant vegnì desistì pervi da la cooperaziun da las interpresas involvidas. Cun ulteriuras decisiuns quentia la cumissiun anc quest atun, scriva la regenza.

Il chantun n'è betg stà da la partida

Tenor la posiziun da la regenza n'è il chantun betg stà partida da procedura. Il cuntegn exact da la decisiun da la Cumco dals 10 da fanadur 2017 n'enconuscha la regenza perquai betg. Per examinar sch'il dal chantun è pertutgà ha il departament da construcziun, traffic e selvicultura (DCTS) perquai dumandà ils 14 da fanadur 2017 da pudair prender invista da la disposiziun da la cumissiun concernent la procedura «prestaziuns da construcziun auta e bassa en la Val Müstair». Fin ussa n'è anc betg vegnida concedida invista al chantun.

Sensibilisar la publiciad ed examinar ils meds giuridics

La sensibilisaziun da la publiciad per il tema da las cunvegnas da concorrenza donnegiusas per l'economia publica saja ina finamira impurtanta dal chantun. A temp util vegnia el perquai ad infurmar en ina furma commensurada davart las enconuschientschas obtegnidas areguard las proceduras da cartel en il chantun Grischun. Independentamain da quai stettia liber a las vischnancas potenzial-

main pertutgadas da dumandar la cumissiun da concorrenza per invista da las actas. Suenten avair obtegnì invista da las actas da procedura vegn il chantun ad examinar ils meds giuridics dal dretg da submitsiun, dal dretg civil ed eventualmain dal dretg penal che pon vegnir deducids da quellas. Il mument actual n'èsi dentant anc betg pussaivel da far decleraziuns pli concretas.

En il mument n'haja il chantun nagins indizis ch'i sajan vegnidas fatgas cunvegnas da pretschs en connex cun projects da construcziun chantunals en la citad da Cuira.

Gia optimà la procedura d'acquisiziun

Suenten l'avertura da l'examinaziun da la Cumco haja il chantun analisà en moda cumplessiva ils process da surdada da ses posts spezialisads ch'acquieschan prestaziuns da construcziun e sco consequenza ha el gia realisà optimaziuns en sia procedura d'acquisiziun, punctuescha la regenza. Las adattaziuns dal process da surdada possibiliteschian da difficultar resp. d'identifitgar pli svelto cunvegnas da submitsiun. Uschia lavuran ils posts d'acquisiziun da construcziun dapi il cumenzament da l'onn 2015 en mintga project da construcziun cun ina glista da controlla respectiva. Ultra da quai è vegnì relaschà in codex da conduita per collavuraturas e collavuratur, als quals èn affidadas acquisiziuns. Tar il DCTS è il medem mument vegnì endrizzà in post da consultaziun per annunziar cunvegnas da submitsiun sco er per retschaiver indicaziuns da corrupziun. Las indicaziuns inoltradas vegnan tractadas en moda confidenziala. Ultra da quai tematischa il DCTS dapi onns la problematica da las cunvegnas da pretschs en il rom da la furmaziun supplementara interna.

Suenten l'enconuschientscha da las decisiuns da la cumissiun da concorrenza annunziadas vegnia il chantun puspè ad analizar sch'i è necessarias ulteriuras mesiras supplementarmain als process da surdada gia adattads, scriva la regenza concludend.